

Izložba
MUSKELJUDENTHUM
MAKABI POKRET U JUGOSLAVIJI
IZMEĐU DVA SVETSKA RATA

(fotografije iz fonda Jevrejskog istorijskog muzeja u Beogradu)

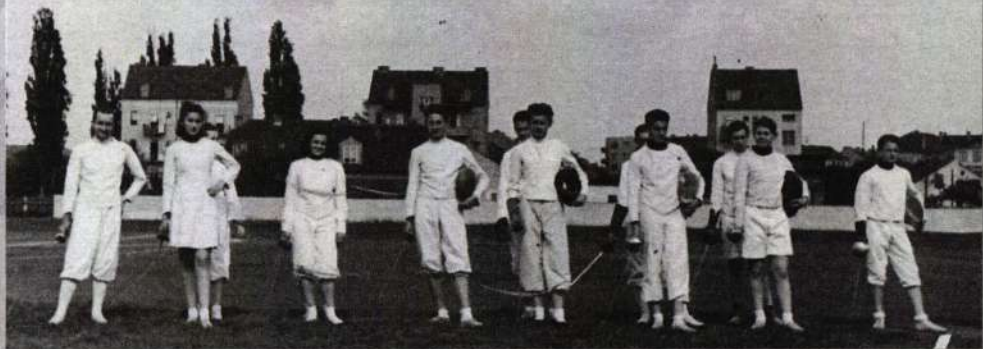
Sreda, 09. decembar 2015. u 19 30

Galerija i Makabi klub JOB, Kralja Petra 71a, prizemlje

מכבי בוכבי

Jedan od najvažnijih ciljeva cionističkog pokreta - od njegovog nastanka krajem devetnaestog veka do osnivanja države Izrael - bio je stvaranje novog jevrejskog nacionalnog identiteta koga je karakterisala i jedna osobena kulturna komponenta: fizička kultura. Ona je obuhvatala higijenu, fizičko zdravlje, aktivnosti u prirodi i samoodbranu - veštine koje su bile od suštinskog značaja za društvo koje se pripremalo da ponovo naseli svoju zemlju. Fizička kultura je tako igrala važnu ulogu u procesu oživljavanja jevrejskog naroda s jedne strane, istovremeno se suprotstavljajući uobičajenom antisemitskom tropu o Jevrejima kao isključivo intelektualnim, fizički slabim i pasivnim građanima sa druge. Time su se ova nastojanja nadovezala na haskalu - jevrejski prosvetiteljski pokret - koji je takođe pokušao da savremenoj jevrejskoj misli i životu povrati čast "tela" i "svetovnog života".

Rezultat ovog strujanja unutar cionističkog pokreta u navedenom periodu bilo je osnivanje jevrejskih gimnastikih klubova širom Evrope (Carigrad, Plovdiv, Berlin) koji su kasnije prerasli u sportske klubove koji su služili kao okvir za nacionalističke aktivnosti - propagiranje cionističkih ideja i utiranje puta za povratak u Erec Izrael. Ovakvi napori su tokom dvadesetih godina XX veka najpre doveli do stvaranja Makabi klubova u Palestini, a 1921. godine i do stvaranja nove međunarodne sportske organizacije - Svetske Makabi unije.

U periodu između dva svetska rata sportski život jevrejskih zajednica u Jugoslaviji bio je veoma razvijen. Najstarije jevrejsko sportsko društvo na prostoru nekadašnje Jugoslavije - zagrebačko Židovsko gombalačko (gimnastičko) športsko društvo, osnovano 1913. godine, bilo je i ostalo najbrojnije i najaktivnije Makabi društvo u Jugoslaviji u ovom periodu. Stoga se od 1925. godine sedište Svetske Makabi unije za Jugoslaviju, takođe, nalazilo u Zagrebu.

Jevrejski sportski klubovi su, s razlogom, najčešće nosili imena velikana jevrejske borbe za nezavisnost: Jude Makabija i Bar Kohbe, ali su ne retko nosili i nazive kadima (hebr. napred), herut (heb. sloboda), hakoah (hebr. snaga) i hagibor (hebr. heroj) ističući na taj način najvažnije težnje i glavne osobine svojih članova. Osim zagrebačkog Makabi kluba u periodu između dva rata delovali su mnogi drugi jevrejski sportski klubovi: Makabi (Osijek, Brod na Savi, Miholjac, Tuzla, Banja Luka, Skoplje), Herut (Vinkovci), Juda Makabi (Novi Sad) i Juda Makabejac (Bitolj), Kadima (Veliki Bečkerek), Hakoah (Subotica, Zemun, Beograd), Bar Kohba (Sarajevo). Od sportova u njima je najpre bila zastupljena gimnastika; nešto kasnije i nogomet, mačevanje, laka atletika i stoni tenis. Ipak, u periodu između 1920 i 1925. godine jedna disciplina je imala apsolutno prvenstvo, posebno među članicama Makabija. Bila je to preteča rukometa – hazena.

Grupno ili pojedinačno članovi Makabija su u ovom periodu osvajali mnogobrojne nagrade na domaćim ali i svetskim takmičenjima – Evropskim prvenstvima i Olimpijadi, a jugoslovenska delegacija je učestvovala i na dve prve Makabijade – 1932. i 1935. godine u Palestini.

Za potrebe svojih sportskih klubova jevrejske zajednice su gradile i sportske dvorane kao npr. u Zagrebu (Dom Makabija) ili Novom Sadu (Jevrejski kulturni dom), a zajedno sa drugim sportskim društvima i stadione kao npr. stadion Karađorđe koji je 1924. godine, zajedno sa klubom Vojvodina izgrađen u Novom Sadu.

Makabi klubovi nisu imali samo sportsku funkciju. Oni su propagirali cionističke ideje, a nakon osnivanja Makabi Hacair (hebr. omladinac) klubova, proširili su svoju sportsku delatnost na discipline kao što su izviđaštvo i snalaženje u prirodi i tako su praktično pripremali svoje članove za odlazak u Palestinu. Kroz kulturne programe, među kojima su veoma značajne bile proslave jevrejskih praznika, posebno Hanuke, učvršćivali su jevrejski nacionalni identitet i ideje o povratku u Erec Izrael. Ceo taj vibrantni sportski život naglo je prekinut okupacijom Jugoslavije. Najveći broj članova Makabi klubova stradao je već 1941. godine dok su neki uzeli učešća u NOB-u.

Kroz devet tematskih celina izložba u glavnim crtama predstavlja istoriju Makabi pokreta u Jugoslaviji između dva svetska rata, najvažnije klubove, najzastupljenije sportove, način organizacije udruženja i učešće na domaćim i međunarodnim takmičenjima, a na osnovu građe koja se čuva u Jevrejskom istorijskom muzeju u Beogradu. Kao poseban segment izložbe izdvaja se i specifičan jevrejski sistem samoodbrane Krav maga, koji nastaje u predvečerje Drugog svetskog rata i predstavlja autentični jevrejski doprinos fizičkoj kulturi.

autori koncepcije i postavke:
dr Čedomila Marinković/Milica Šutić
produkcija: Milica Šutić
grafička obrada i dizajn: Luka Tadić

Autori se zahvaljuju Jevrejskom istorijskom muzeju iz Beograda, posebno koleginicama Vojislavi Radovanović, Branki Đidić i Barbari Panić kao i Muzeju sporta i olimpizma iz Beograda Pedagogskom muzeju i Branislavu Momčiloviću.

חלק מחברי המסלות של "מכבי" ארץ-ישראל על אופני מניע "סרולע" באנטוורפן (בלגיה)
 Part of the Palestine "Maccabi" delegation on "Sarolea" Motor-Cycles in Antwerp (Belgium)

ЈЕВРЕЈСКА
 ОПШТИНА
 БЕОГРАД

SINCE 1881

BELGRADE
 JEWISH
 COMMUNITY

ISRAEL

Embassy of Israel
 BELGRADE

CENTAR ZA OBUKU
KMGD
 KRAY MAGA GLOBAL
 by Eyal Vavilov

